

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและ
หลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ
(GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย
The Development of A Learning Activity Package on Buddhist Doctrines
and The Teachings of Various Religions Using the Systematic Higher-Order
Thinking Process (Gpas 5 Steps) for Prathom Suksa 5
Students at Kalasinpittayasai School

พระโอ้ คนธสীโล (วราศัย)¹,

นิรัช เรืองแสน² และ วิทยา ทองดี³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Phra Ao Gandhasilo (Warasai)¹,

Niraj Ruangsang² and Vitthaya Thongdee³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: 25221oh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าว เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest–Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และการทดสอบค่าที (t-test)

* ได้รับบทความ: 18 มีนาคม 2569; แก้ไขบทความ: 6 มิถุนายน 2569; ตอรับตีพิมพ์: 23 มิถุนายน 2569

ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.63/85.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.18)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้; GPAS 5 Steps; หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research aimed to: 1) develop a learning activity package on Buddhist doctrines and the teachings of various religions using the Systematic Higher-Order Thinking Process (GPAS 5 Steps) for Prathom Suksa 5 students to meet the efficiency criterion of 80/80, 2) compare students' learning achievement before and after learning, and 3) investigate students' satisfaction with the developed learning activity package. The study employed a quasi-experimental design using a one-group pretest-posttest design. The sample consisted of 40 Prathom Suksa 5 students from Kalasinpittayasai School selected through simple random sampling. The research instruments included lesson plans, a learning activity package, an achievement test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, E1/E2 efficiency index, and dependent t-test.

The findings revealed that:

1) the developed learning activity package achieved an efficiency of 83.63/85.50, exceeding the criterion of 80/80

2) students' post-learning achievement was significantly higher than their pre-learning achievement at the .01 level

3) students' overall satisfaction with the learning activity package was at the highest level ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.18).

Keywords: Learning Activity Package; GPAS 5 Steps; Buddhist Doctrines; Learning Achievement

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเฉพาะสาระศาสนา ศิลธรรม และจริยธรรม ที่มุ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและศาสนาต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในปัจจุบันยังประสบปัญหา ในด้านการสร้างความสนใจและการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เนื่องจากเนื้อหา มีลักษณะเป็น นามธรรมและซับซ้อน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการรวบรวมข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสร้างความรู้ การสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ GPAS 5 Steps เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของ แต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจมีต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย” เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 300 คน จาก 8 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) จำนวน 8 ชุดกิจกรรม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ GPAS 5 Steps
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) จากนั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกัน

เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้ว ได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ GPAS 5 Steps จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้
3. ระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยเก็บคะแนนกิจกรรมและแบบฝึกหัดเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (E1)
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม เพื่อหาประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2)
5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ E1/E2 และเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.63/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E1)	83.63	83.63
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2)	85.50	85.50
เกณฑ์มาตรฐาน	80.00	80.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E1) เท่ากับ 83.63 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	40	16.25	2.14	
หลังเรียน	40	25.65	1.83	21.48**

$p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 16.25 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 25.65 คะแนน โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.18) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวม

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.21	มากที่สุด
ด้านสื่อและเอกสารประกอบ	4.55	0.19	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.56	0.17	มากที่สุด
รวม	4.57	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.21) รองลงมา ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.17) และด้านสื่อและเอกสารประกอบการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.19) ตามลำดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.63/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำแนวคิดกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แหมมณี (2564) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง จะช่วยพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณมา ดวงบุตร (2563) ที่พบว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น กระบวนการคิดสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและเกิดการเรียนรู้ที่คงทนมากยิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการ GPAS 5 Steps ประกอบด้วยขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การสร้างองค์ความรู้ การสื่อสารและนำเสนอ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดกระบวนการ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถ เชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1956) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การคิดระดับสูงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ได้อย่างเป็นลำดับขั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีกทั้งเนื้อหาเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนาเป็นเนื้อหาที่มี ลักษณะเป็นนามธรรม การใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงหลักธรรมกับสถานการณ์ใกล้ตัว ส่งผลให้เกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.18) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้อง กับวัยและความสนใจของผู้เรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและมีเจตคติที่ดี ต่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Good (1973) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกเชิงบวกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการหรือได้รับประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2561) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง

จากผลการวิจัยทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของแต่ละศาสนา โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยประยุกต์ใช้แนวคิด GPAS 5 Steps ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps) กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าว

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ GPAS-BRL Model (GPAS for Buddhist and Religious Learning Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบตามแนวคิด GPAS 5 Steps เข้ากับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด และคุณธรรม จริยธรรม อันสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

กระบวนการเรียนรู้เริ่มจาก G : Gathering Information (การรวบรวมข้อมูล) โดยผู้เรียนศึกษาค้นคว้า สืบค้น และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง จากนั้นเข้าสู่ P : Processing (การคิดวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล) ซึ่งผู้เรียนดำเนินการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ และเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ได้อย่างมีเหตุผล

ขั้นต่อมาคือ A : Applying and Constructing Knowledge (การสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้) โดยผู้เรียนนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมกับบริบทของชีวิตจริง และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ก่อนเข้าสู่ S : Sharing and Communication (การสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้) ซึ่งเป็นกระบวนการนำเสนอผลงาน อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและครูผู้สอน อันช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

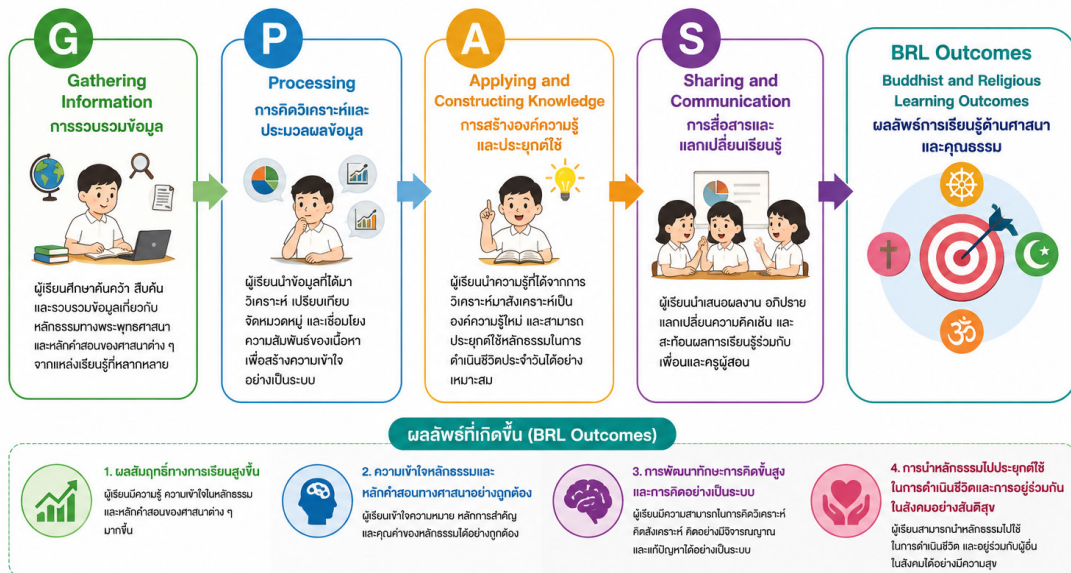
กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่ BRL Outcomes (Buddhist and Religious Learning Outcomes) หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านศาสนาและคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (Learning Achievement) ความเข้าใจหลักธรรมและหลักคำสอนทางศาสนาอย่างถูกต้อง (Religious

Understanding) การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการคิดอย่างเป็นระบบ (Higher-Order Thinking Skills) การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (Moral Application and Peaceful Living)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการกระบวนการ GPAS เข้ากับการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาและศาสนศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติและยั่งยืน

GPAS-BRL Model

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS 5 Steps)
เพื่อการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ

GPAS 5 Steps เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พัฒนากะการคิดขั้นสูง และนำไปสู่การเป็นผู้รู้ เข้าใจ และปฏิบัติดี ตามหลักธรรมของทุกศาสนา

ภาพที่ 1 GPAS-BRL Model

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณมา ดวงบุตร. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 31(2), 45-58.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2560). พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. ผลิธัมม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. บริษัท ฟริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2561). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2556). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Longman.
- Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain. David McKay.
- Good, C. V. (1973). Dictionary of Education. (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2015). Models of Teaching. (9th ed.). Pearson Education.
- Marzano, R. J. (2001). Designing a New Taxonomy of Educational Objectives. Corwin Press.